

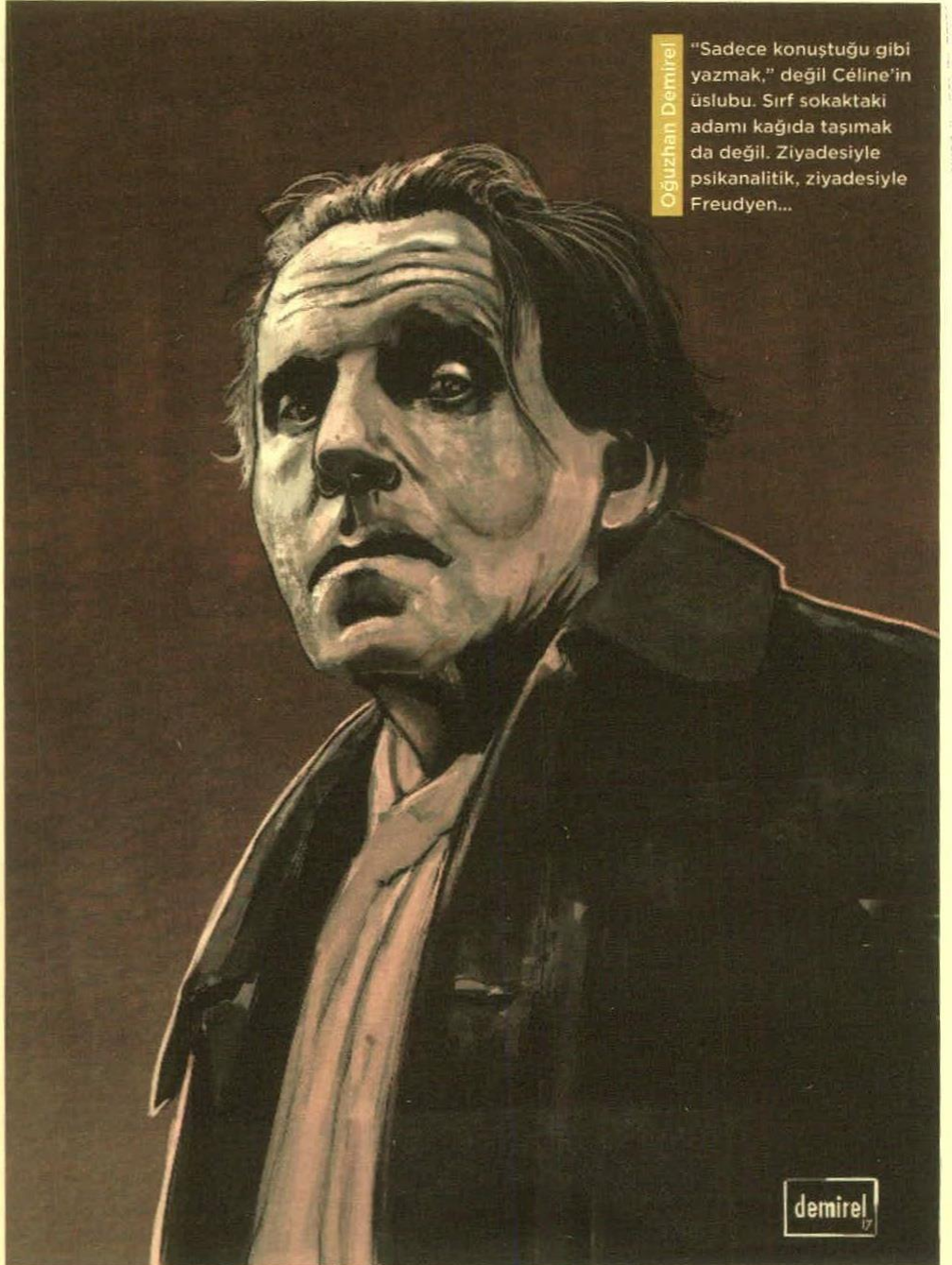

ALTIN YALDIZLARLA FREUD

“Gecenin Sonuna Yolculuk’un bittiği yerden başlıyor Taksitle Ölüm. Üstüne üstlük, Taksitle Ölüm biterken de, sanki yeniden Gecenin Sonuna Yolculuk’a dönüyoruz. Céline, okuru kocaman bir dairenin içine alıp, yine o daireyi okurun üzerine kapatıyor.

Julia Kristeva'ya göre Louis-Ferdinand Céline'in evreni çatallıdır, ikiliklerden müteşekkildir: Cehennem ve yazar, ölüm ve kelimeler, cinsellik ve ceset, kadın ve âşık, doğum ve doktor gibi olgular birlikte var olurlar. Yüz yüze, karşı karşıya birbirlerini oluştururlar. Bir kimlikten diğerine, romanın kendisi de bir doğuma dönüşerek “abject” (tikinti), grotesk olgusunun içine, bir içinde yaşama biçimi olarak yeniden emilir. (J. Kristeva, *Korkunun Güçleri*)

Lacan'ın öne sürdüğü, Julia Kristeva'nın derinleştirip geliştirdiği “abject” olgusu ile vücutlarımızdan çıkarıp atılan şeyler; idrar, ter, kan ve benzeri, en basit vücut sıvıları açıklanır. Sizi siz yapan ama sizden çıktıktan sonra da size ait olmamaya başlayan “şey”ler... Ne öznedir bu sıvılar veya şeyler ne de nesne. Eğer bu sıvıları fazla yitirirseniz ölürsünüz, tam da bu sebeple “abject”lerden tiksiniyorsunuz. Deri isimli vücutsal sınırimızın iç mekanından tanıdığımız, bizzat kendi somatik anksiyetelerimizi imleyen bu sıvılardan, “şey”lerden korkarız. Bir açıdan tanıdık, bir açıdan da bazı özellikleri ile anlamlandıramadığımız, tanıyamadığımız “şey”ler gerçekten korkutur. Özne veya nesne kümesine katamadığımız

Oğuzhan Demirel

“Sadece konuştuğu gibi yazmak,” değil Céline'in üslubu. Sırf sokaktaki adamı kağıda taşımak da değil. Ziyadesiyle psikanalitik, ziyadesiyle Freudyen...

ama kimi nitelikleri ile de yabancı gelmeyen, tam anlamıyla adlandıramadığımız, niteleyemediğimiz "şey"ler ürkütür bizleri. Korku, gerilim denklemlerinin kusursuz işleyebilmesi için, "yalancı-öznel", "sahte-ikizler"e ihtiyacımız var bu yüzden. Bir taraftan kendi bedenimizden, bizim buralardan olmalıdır; hem de bazı nitelikleri ile bizim dünyamıza ve vücutlarımıza benzememelidir. "Yarı-yabancı" "şey"ler korkudan öldürür hepimizi. Céline'in *Taksitle Ölüm*'ü bu vücut sıvılarıyla dolu: "Vitrinlere işeme alışkanlığı geliştirmiş olan Tom" (s. 80), "doktor tükürüyor üstlerine" (s. 96), "durup dururken burnum kanıyordu" (s. 100), "on atletlik ter döküyor" (s. 118), "eve gözyaşları içinde döndü" (s. 120), "salyası akıyor ağzından" (s. 126), "her tarafı kırmızı, kan içindeydi" (s. 166). Bir bakıma farklı bir çocukluk/büyüme anlatısı da olan *Taksitle Ölüm*, muhtelif vücut sıvılarıyla şekilleniyor bir katmanda da.

Otel odalarında yazmış Céline *Taksitle Ölüm*'ü. 11 kilosuna mal olacak tüketici bir süreç. Céline'i yiyip bitiren.

Yine Julia Kristeva'ya göre "abject"ler sınırları, mekanları, kuralları güvensiz kılar. Kimlikleri, sistemleri, düzenleri tedirgin eder. Bir tür narsistik krizdir. Aynı kaynakları paylaşan korku, takıntı ve sapıklığın keşişim noktasıdır. İdrar, kan, meni, dışkı "kendiliği" eksik olan bir özneyi yeniden güvence altına alır. Bu içsel akışların vücuttan atılması aniden cinsel arzunun tek nesnesi haline gelir - erkeğin anne karnındaki korkularla karşılaştığı ve bu tersinmede kastrasyon riskinden tasarruf eden "öteki" ile yüzleşmekten kaçınan gerçek bir "abject." *Taksitle Ölüm*, Kristeva'nın sözünü ettiği tüm ödipal ve kastrasyon gerilimleriyle dolup taşan bir roman.

DİL OYUNLARININ SONU YOK

Üretim arttıkça ticaret alanları oluşmaya başlıyor. Vitrinler, mağazalar ve elbette pasajlar... Paris'in pasajlarının özellikle altını çizmeliyiz; Céline, bu pasajlara sık sık geri dönecek çünkü. Demir konstrüksiyon inşaatlar, Eiffel Kulesi vb yapılar da çoğalıyor bir yandan. Dünyada her şey bir şova, bir performans, gösteriye dönüşüyor. **Sanat** ürünleri de abartılı dilleriyle bir "gösteri" olduklarını fazlasıyla açık ediyorlar, adeta bağıryorlar. Bu yüzyılın sonu (fin de siècle) bir tür ruh halı (19. yüzyılın sonu). Bohem devrim ihtimalinin yok olmasının farkındalığının hüznü bu. Farklılıklar bir arada; bir dönem ölüyor, geçmiş yücelmeden bugüne geliyor. *Taksitle Ölüm*, böyle bir ruh halinin de çocuğu bir yandan. Fena halde de otobiyografik. Céline'in hayatından çok fazla izdüşümü

taşıyor. *Gecenin Sonuna Yolculuk*'un devamı gibi bir bakıma da. *Gecenin Sonuna Yolculuk*'un bittiği yerden başlıyor *Taksitle Ölüm*. Üstüne üstlük, *Taksitle Ölüm* biterken de, sanki yeniden *Gecenin Sonuna Yolculuk*'a dönüyoruz. Céline, okuru kocaman bir dairenin içine alıp, yine o daireyi okurun üzerine kapatıyor.

Yazarın kendisine seçtiği isim (Céline) dahi (gerçek soyadı Destouches), çok sevdiği anneannesinin ismi. Romandaki aile, Céline'in gerçek ailesine

o kadar benziyor ki! Ama bu tür izdüşümlerin hiçbiri Céline'in dönemi için (ve elbette şimdiki zamana göre de) yepyeni ve çarpıcı biçiminin pırlantısını hiç azaltmıyor. Döneminin bir tür değişim hızı bunalımından, farklı bir karnaval çıkarıyor Céline.

"Sadece konuştuğu gibi yazmak," değil Céline'in üslubu. Sırf sokaktaki adamı kağıda taşımak da değil. Ziyadesiyle psikanalitik, ziyadesiyle Freudyen... Ödipal üçgenlerden, kastrasyon anksiyetelerine *Taksitle Ölüm*, alttan alta Freud'un ismini altın yıldızlarla sayıklıyor. Bu kadar kusma, idrar, dışkı, ter ve kan ile bu kadar cinsellik elbette bilinçsiz değil.

Otel odalarında (Paris St. Germain ve Le Havre'da) yazmış Céline, *Taksitle Ölüm*'ü. 11 kilosuna mal olacak tüketici bir süreç. Céline'i yiyip bitiren. 81 yıl sonra dilimize gelen roman, sansürlerinden kendi dilinde de ancak 1981 yılında arınabiliyor. Yayımlanır yayımlanmaz sert, olumsuz eleştirilere boğulan *Taksitle Ölüm*'ün gerçek ışığı neyse ki daha sonradan (çoğu zaman olduğu gibi) görülebilmiş. Romanın biçimine, diline, dünyasına kapıldığınızda, geride hiçbir şey kalmıyor. Céline'in tempolu, kesik kesik cümleleri, bilinçakışı anlatımdan çok daha fazlası. Dağınık ve rastgele gibi davranan ama tamamıyla bilinçli cümleler. Acı taşıyan mektuplar, ruh değiştirenler, tahtakurusu kabarcıkları, değişik ölme şekilleri... Simlâ Ongan'ın özenli Türkçesiyle ışıldayan *Taksitle Ölüm*'de okuma keyfi ve dil oyunlarının sonu yok.

Evler, numaralar, tramvaylar ve saç şekilleri değişiyor. "Değişmek istemiyorum artık," diyor Ferdinand. Bir doktorun kabusları, bir hastalıklar bataklığı gibi başlayan *Taksitle Ölüm*, muhtelif kusmalar eşliğinde ilerledikçe yıldızlaşıyor. En sonunda etrafımdaki tüm kasırgalar durulup, ortam dinginleşiyor. Üzerime ballar yağdı sanıyorum. *Taksitle Ölüm* bitmiş. ■

TAKSİTLE ÖLÜM
Louis-Ferdinand Céline
Yapı Kredi Yayınları
Çeviren: Simlâ Ongan